

WAAR IS DE URGENTIE VOOR EUROPESE STRATEGISCHE AUTONOMIE?

Regio update Oekraïne | Maart 2025 markeerde een scharnierpunt voor Europa. Althans, zo leek het. De regering Trump gooide een bom onder de Europese veiligheidsstructuur. Sinds 1945 is de Europese veiligheidsstructuur gebaseerd op de (nucleaire) rugdekking van de Verenigde Staten.

Maar onder deze regering, lijkt dat niet langer een vanzelfsprekendheid te zijn. Trump zaait twijfel over het nakomen van artikel 5 van de NAVO en legt daarmee een bom onder de trans-Atlantische samenwerking. Aanvankelijk ontstond er in Europa het gevoel van urgentie. Er moest echt werk gemaakt worden van Europese strategische autonomie. Maar twee maanden later lijkt het gevoel van urgentie als sneeuw voor de zon te zijn verdwenen. Strategische autonomie en dus een onafhankelijke koers van de Verenigde Staten te voeren, is echter de enige manier voor de Europese Unie om zich staande te houden. Zeker in de geopolitieke orde anno 2025 waarin het recht van de sterkste, steeds vaker leidend is.

Zelensky

Wat is er precies aan de hand?

Deze Amerikaanse regering laat er geen misverstand over bestaan: ze is anti-Europees. Kijk bijvoorbeeld naar de uitgelekte signal-appjes van Vicepresident Vance. Deze Amerikaanse regering wil de oorlog in Oekraïne zo snel mogelijk 'oplossen'. Trump lijkt er zo snel mogelijk vanaf te willen. En nu dat niet lijkt te lukken, is hij gefrustreerd. Trump maakte van 'vrede in Oekraïne' een belangrijk geopolitiek speerpunt in zijn eerste 100 dagen als president. Trump zou Poetin en Zelensky wel aan tafel krijgen. Maar Zelensky lijkt gelijk te krijgen: Rusland wil geen vrede, maar een gevechtspauze. Rusland wil namelijk Oekraïne als staat van de kaart vegen. Het lijkt erop dat de Amerikaanse president inmiddels ook die conclusie heeft getrokken.

Amateurisme

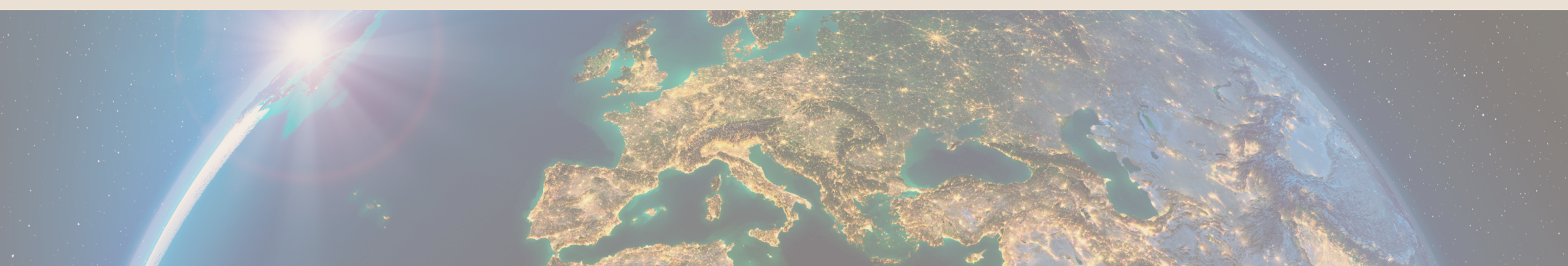
Bovendien is er nooit echt sprake geweest van onderhandelen. Er was nooit kans op een wapenstilstand. De Amerikaanse delegatie deed vooral concessies namens Oekraïne en dat kun je onmogelijk serieuze onderhandelingen noemen. Rusland deed namelijk zelf nauwelijks concessies. Wat deze onderhandelingen wel duidelijk heeft gemaakt is dat de regering Trump, bereid bleek te zijn om enorme offers te doen. De offers werden echter namens Oekraïne gedaan. Zelensky heeft voor zover bekend hier nooit toestemming voor gegeven.

Dat is veelzeggend!

Geheel in lijn met de verwachtingen kwam er geen deal. De regering Trump lijkt erop gegokt te hebben dat Oekraïne zou inbinden en grote offers zou doen aan Rusland. Het pijnlijkste van alles was natuurlijk dat de Verenigde Staten niet Rusland maar Oekraïne onder druk zetten om concessies te doen. Gelukkig hield Zelensky voet bij stuk. Inmiddels lijkt Trump er ook van overtuigd te zijn dat Poetin niet bereid is concessies te doen.

Urgentie valt weg

Hidde Bouwmeester
Geopolitiek analist Oekraïne

In maart 2025 was de boodschap helder: Europeanen kunnen niet langer op Washington rekenen ten tijde van geopolitieke crises. In Brussel leek die boodschap glashelder en er leek echt muziek in te zitten. Er klonken zelfs geluiden over een Europees kernwapen, over eigen Europese wapensystemen, over het opschorten van Amerikaanse defensieorders. Maar een paar maanden later is er weinig veranderd. Het momentum lijkt weer weg. Ja, er wordt gepraat en er worden stappen gezet, maar het gaat te langzaam.

Brussel wil een geopolitieke rol spelen en dan zal het tempo rondom defensie-investeringen en het daadwerkelijk hebben van de spullen omhoog moeten. Trumps houding blijft namelijk onveranderd. Toch lijkt de urgentie volledig verdwenen en dat maakt de situatie precair. Naar verwachting zullen de meeste orders pas tussen 2028 en 2030 bij de Europese krijgsmachten binnenkomen.

Exit Trump?

Een exit van de Verenigde Staten uit de NAVO blijft boven de markt hangen. Zolang het tempo niet omhoog gaat rondom de broodnodige investeringen in defensie, zal de Europese strategische autonomie niet binnen de ambtstermijn van Trump zijn versterkt. Trump komt binnenkort naar de NAVO-top in Den Haag. De Verenigde Staten zullen voorlopig niet uit de NAVO stappen. Maar of dat goed nieuws is, valt nog te bezien.

Trump kan voortdurend dreigen om uit de NAVO te stappen als chantagemiddel. Dat maakt Europa kwetsbaar. Daarom zal Brussel haar strategische positie moeten versterken. Dat begint met een leger dat een antwoord heeft op de Russische agressie en Oekraïne adequaat kan steunen. Dat is nu niet het geval. De mentaliteit in West-Europa is nog altijd: zo'n vaart zal het niet lopen. Terwijl juist nu de urgentie nodig is. Maar die urgentie lijkt uit de media en het publieke debat te zijn verdwenen.

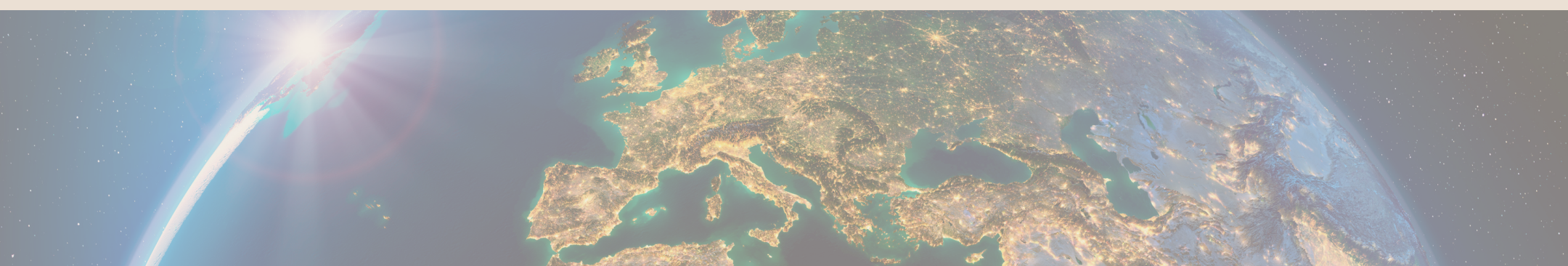
Verdeeld Europa

Achter Washington aanhobbelen, dat kan niet meer. Dat komt omdat de belangen tussen Brussel en Washington verre van hetzelfde zijn. De regering-Trump neemt steeds vaker het Russische narratief over en is bezig actief extreemrechts in Europa aan de macht te helpen. De belangen van Washington en Brussel zijn niet alleen hetzelfde, ze schaden elkaar zelfs. De Verenigde Staten willen geen verenigd Europa, Brussel wil dat wel. Dat is niet per sé iets van Trump. De meeste Amerikaanse regeringen wilden geen Verenigd Europa. Alleen de regering-Trump doet er nog eens schepje bovenop.

Deze regering zal de kans niet voorbij laten gaan om de unie van binnenuit om zeep te helpen.

De Verenigde Staten willen al sinds 1945 geen sterk Europa. Ze wilden voorkomen dat er een Europees leiderschap zou ontstaan dat een zelfstandige internationale speler zou kunnen worden. Daarom wilde Washington dat Europese krijgsmachten afhankelijk van Amerikaanse technologieën waren en bleven. Maar juist die afhankelijkheid maakt Europa kwetsbaar en Washington invloedrijk.

Hidde Bouwmeester
Geopolitiek analist Oekraïne

Een sterk Europa

Nog altijd hebben we in Europa een positief beeld van de Verenigde Staten. Maar dat lijkt niet langer het geval. Ze gedragen zich niet langer als onze bondgenoot of vriend; eerder een rivaal.

De Verenigde Staten zijn die aardige oom die aan lager wal is geraakt. Hij is in de loop der tijd steeds vaker beschonken en vertoont agressief gedrag. Je wil die oom terug. Maar die oom komt niet meer terug. Daarom zullen we als Europeanen afscheid van de Verenigde Staten moeten nemen.

Laurens Dassen verwoordde dit perfect: de Verenigde Staten veranderen razendsnel. Net zo snel als Duitsland in de jaren dertig in een dictatuur veranderden. Op welke schaal de Verenigde Staten zich ontwikkelen zullen we niet precies kunnen inschatten. Wat we wel weten is dat het in ons strategische belang is om onafhankelijk te worden van Washington.

En het wrange is dat je dat niet in een paar maanden kunt doen.

Investerings die je nu doet, zie je pas over een paar jaar terug. Daarom moet er nu urgentie zijn. Voor investeringen en strategische keuzes die je pas over enkele jaren terugziet. Vooral als het gaat om commandostructuren en de ontwikkeling van eigen wapensystemen ben je zo jaren verder.

Op de korte termijn moeten Europeanen er alles aan doen om Oekraïne de mogelijkheid te bieden om de strijd voort te zetten. Je zou verwachten dat door het gedrag van de regering Trump met haar anti-Europese koers, de urgentie voor strategisch denken hoog op de agenda zou staan. Dat is helaas niet het geval.

Hidde Bouwmeester is freelance historicus in de internationale betrekkingen. Schrijft op zijn [website](#) analyses en longreads. Die mogelijk worden gemaakt via [donatiemodellen](#).

Hidde Bouwmeester
Geopolitiek analist Oekraïne

